

**ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
РОЗВИТОК РЕГІОНІВ В КОНТЕКСТІ
МІЖНАРОДНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ**

№ 23(12) 2016

ТОМ 2

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНІВ В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Внесений до переліку наукових фахових видань України,
в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт
на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук
(Затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 21.11.2013 № 1609)

Заснований в 2011 році

Виходить 4 рази на рік

Херсон, 2016, № 23 (12), том 2

Засновник і видавець:

Херсонський національний технічний університет

Головний редактор	Савіна Галина Григорівна , д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту та маркетингу ХНТУ
Заступник головного редактора	Миколайчук Наталія Сергіївна , д.е.н., професор, декан факультету перепідготовки та підвищення кваліфікації ХНТУ
Відповідальний секретар	Шандова Наталія Вікторівна , к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту та маркетингу ХНТУ

Редакційна колегія:

<i>Савіна Г. Г.</i>	(головний редактор), д.е.н., проф., завідувач кафедри менеджменту та маркетингу ХНТУ МОН України.
<i>Димитрова Віолета Янєва</i>	доцент, доктор, проректор з міжнародної співпраці та зв'язків з громадськістю Варненського економічного університету, завідувач кафедри економіки та управління торгівлею, Болгарія.
<i>Миколайчук Н. С.</i>	(заступник головного редактора), д.е.н., проф., декан факультету перепідготовки та підвищення кваліфікації ХНТУ МОН України.
<i>Коваленко М. А.</i>	д.е.н., проф., завідувач кафедри фінансів і кредиту ХНТУ МОН України.
<i>Шарко М. В.</i>	д.е.н., проф., завідувач кафедри економіки та підприємництва ХНТУ МОН України.
<i>Ушкаренко Ю. В.</i>	д.е.н., проф., завідувач кафедри економічної теорії ХНТУ МОН України.
<i>Лопушинський І. П.</i>	д.н. з держупр., проф., професор кафедри державного управління ХНТУ МОН України.
<i>Чурсіна Л. А.</i>	д.т.н., проф., завідувач кафедри товарознавства, стандартизації і сертифікації ХНТУ МОН України.
<i>Сарапіна О. А.</i>	д.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку і аудиту ХНТУ МОН України.
<i>Софієнко А. В.</i>	к.е.н., доцент, декан факультету економіки ХНТУ МОН України.
<i>Сідельникова Л. П.</i>	к.е.н., проф., завідувач кафедри бюджетної та податкової політики ХНТУ МОН України.
<i>Вольвач І. Ю.</i>	к.е.н., доцент, завідувач кафедри міжнародного маркетингу і менеджменту ХНТУ МОН України.
<i>Шандова Н. В.</i>	(відповідальний секретар), к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту та маркетингу ХНТУ МОН України.

**Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія КВ, №17449-6199Р**

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради

Херсонського національного технічного університету, протокол №4 від 09.12.2016 р.

Адреса редакції: Україна, 73008, м. Херсон, Бериславське шосе, 24,
Херсонський національний технічний університет,
редакція журналу «Соціально-економічний розвиток регіонів в контексті міжнародної інтеграції»
E-mail: cetrkmi@mail.ru
Телефон: (0552) 32-69-47

© Херсонський національний технічний університет, 2016

© Редакція журналу «Соціально-економічний розвиток регіонів в контексті міжнародної інтеграції», 2016

ЗМІСТ

МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА	5
Варганова О.В.	
КОНСЦЕНТАЛЬНА ВІЙНА: СУТНІСТЬ, ОЗНАКИ ТА НАПРЯМИ УРАЖЕННЯ.....	5
Швець. О.О., Рудь Д.В.	
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ ТОВАРІВ ТА ПОСЛУГ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЕВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ.....	10
НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА ТА ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ	14
Жогіна О.В.	
СУЧАСНИЙ ПІДХІД ДО ПОБУДОВИ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ У ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИНАХ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ	14
Наумов О.Б., Євдокименко О.М.	
ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ ТА СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ В УКРАЇНІ.....	19
Подлужна Н.О.	
АНАЛІЗ ПРАВОВОГО СТИМУЛЮВАННЯ СТАНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ В УКРАЇНІ НА ОСНОВІ СТРУКТУРНО-ІНФОРМАЦІЙНОГО МЕТОДУ	22
РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА	31
Зінченко О.А.	
ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНИХ КЛАСТЕРІВ НА ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОГО ІМІДЖУ РЕГІОНУ	31
Потапенко Т.П.	
КЛАСТЕРНА ПОЛІТИКА РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ: УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ.....	37
Сурай А.С.	
КРИТЕРІАЛЬНИЙ ВІДБІР ПОКАЗНИКІВ ФУНКЦІОНУВАННЯ ДІЛОВОГО СЕРЕДОВИЩА РЕГІОНІВ УКРАЇНИ	44
Кривецька О.Р.	
СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	49
Тарасюк А., Любець Ю.	
ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМНИЦТВА В АГРАРНІЙ СФЕРІ ХЕРСОНСЬКОГО РЕГІОНУ	53
Фінагіна О.В., Гудзь П.В., Грон А.В.	
ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИЧНОГО РИНКУ УКРАЇНИ: ІННОВАЦІЇ ТА РЕГІОНАЛЬНІ КЛАСТЕРИ.....	57
Якушев О.В.	
АНАЛІЗ ІННОВАЦІЙНО-НАУКОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЧЕРКАСЬКОГО РЕГІОНУ	63
Якушева О.В.	
МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ МАЛОГО Й СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В РЕГІОНАХ УКРАЇНИ	68
ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ	75
Битий А.В.	
ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ІНФОРМАЦІЙНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА.....	75
Васильєва В.	
ЗМІНА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ ПОТРЕБ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНО-ОРІЄНТОВАНИМ ПРОМИСЛОВИМ ПІДПРИЄМСТВОМ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ЙОГО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ	82
Григорська О.С.	
КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА	87

Ільченко Н.Б.	
УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ ОПТОВОЇ ТОРГІВЛІ В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ОПТОВОЇ ТОРГІВЛІ.....	92
Кальніцька О.В., Чудновцева А.	
ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТІСНИХ ЯКОСТЕЙ ЕФЕКТИВНОГО МЕНЕДЖЕРА	99
Корчевська Л.О., Будко П.Ю.	
ОЦІНКА ІННОВАЦІЙНОЇ СКЛАДОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	103
Кудрявцева Н.В., Тарасюк А.В.	
ОЦІНКА РОЗВИТКУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ	107
Матвиенко Е.Д.	
ПРОБЛЕМЫ И ПРИОРИТЕТЫ РЕГУЛИРОВАНИЯ ПРОЦЕССОВ РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ИНТЕРЕСОВ: РЫНОК ТРУДА УКРАИНЫ	111
Мешкова-Кравченко Н.В., Семенова Г.Ю.	
УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ АСОРТИМЕНТОМ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА	117
Миколайчук І.П.	
МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА НА ЗАСАДАХ ЗБАЛАНСОВАНОЇ СИСТЕМИ ПОКАЗНИКІВ	123
Набока Р.М., Кишиневська Н.С.	
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ТРАНСПОРТНОЇ ЛОГІСТИКИ В УКРАЇНІ.....	129
Набока Р.М., Резнік М.С.	
ВИКОРИСТАННЯ ЛОГІСТИЧНИХ ЦЕНТРІВ ЯК АСПЕКТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ АГРАРНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ	133
Поліщук І.І.	
ЕТАПІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМСТВА	137
Придятько Е.М.	
ПОКАЗНИКИ ОЦІНКИ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ПЕРСОНАЛУ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА	142
Титаренко Ю.С.	
РОЛЬ ОСВІТНИХ БІЗНЕС-ІНКУБАТОРІВ У РОЗВИТКУ АГРАРНО-ПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ	147
Чернявська О.В., Сарапіна О.А., Пінчук Т.А.	
МЕТОДИКА ABC-XYZ – АНАЛІЗУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА	152
Шарко М.В., Шмудевич П.В.	
СТРУКТУРИЗАЦІЯ ВХОДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПРИ ФОРМИРОВАНИИ И УПРАВЛЕНИИ ИНФОРМАЦИОННЫМ ПОТЕНЦИАЛОМ ПРЕДПРИЯТИЙ.....	157
Швець О.О.	
ОСОБЛИВОСТІ ПРОГНОЗУВАННЯ РІВНЯ ЕФЕКТИВНОСТІ БРЕНДИНГУ ПРИ УСПІШНОМУ ФУНКЦІОНУВАННІ ПІДПРИЄМСТВА	162
Швець О.О., Жарікова М.В.	
ТЕНДЕНЦІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНТЕРНЕТ-МАРКЕТИНГУ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ.....	166
Шукліна В.В., Нгуєн М.М.	
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВІДНОСИН, ЩО ХАРАКТЕРИЗУЮТЬСЯ КАТЕГОРІЄЮ «РИНКОВЕ ГОСПОДАРСТВО».....	170
Шукліна В.В., Шукліна А.В., Омельченко А.Ю.	
РОЗРОБКА СТРАТЕГІЇ І ТАКТИКИ ПОВЕДІНКИ УЧАСНИКІВ РИНКУ ЗА ДОПОМОГОЮ МАРКЕТИНГОВИХ ПРОГРАМ	174

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ МАЛОГО Й СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В РЕГІОНАХ УКРАЇНИ

У статті розглянуто методичні підходи до оцінки економічного розвитку малого й середнього бізнесу в регіонах України на основі регіональної моделі формування засад економічного розвитку малого й середнього бізнесу в регіонах України. За запропонованою методикою проведено оцінку економічного розвитку регіонів України та розвитку малого й середнього бізнесу за допомогою використання інтегральних показників, кластерного аналізу, показників синхронності та асиметричності. Регіональна модель дає змогу розробити ефективні стратегічні напрями розвитку малого й середнього бізнесу, враховуючи результати досліджень на кожному етапі формування кластера.

Ключові слова: методика, кластерний аналіз, економічний розвиток, малий та середній бізнес, синхронність, асиметричність.

Постановка наукової проблеми. Процеси розвитку господарської діяльності, які створюють появу нових знань та технологій виробництва, значно змінюють умови функціонування як зовнішніх, так і внутрішніх факторів впливу на розвиток соціально-економічних процесів у регіонах, країні. Унаслідок таких змін зростає вплив умов невизначеності та нестабільності економічного простору, що зумовлює необхідність використання нових ефективних інструментів дослідження можливих причин виникнення диспропорцій у регіональному просторі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Варто зауважити, що науковці ще недостатньо уваги приділяють застосуванню методів кластерного аналізу для вирішення конкретних практичних проблем, що постають перед вітчизняними, світовими теоретиками та практиками. Результати кластеризації відображено у працях Н. Волкової, А. Вороніна, С. Гаркавенко, Г. Квіти, А. Лавренка, Л. Попової, О. Паливоди, О. Стукача та ін. [1-4].

Мета статті – обґрунтування та визначення методичних підходів до оцінки економічного розвитку малого й середнього бізнесу в регіонах України на основі кластерного аналізу.

Результати дослідження. У процесі дослідження економічного розвитку регіонів та виявлення головних проблем й факторів, що його стримують, підприємства малого й середнього бізнесу (МСБ) потребують розробки регіональної моделі розвитку, яка б давала змогу провести комплексну оцінку стану його розвитку, економічного розвитку регіонів, та на основі отриманих результатів розробити напрями розвитку для кожного регіону, враховуючи його особливості. Розробка ефективної методики аналізу розвитку є досить важливим етапом при побудові регіональної моделі розвитку.

Автор пропонує для більш ґрунтовного дослідження та виявлення глибинних причин спаду розвитку МСБ у регіонах України застосовувати методику, засновану на кластерному аналізі. Кластеризація дає змогу визначити спочатку стан економічного розвитку регіонів, а потім відповідно до знайдених результатів споживання населення, провести аналіз стану МСБ у регіонах країни, що дає змогу визначити регіони інсайдери та аутсайдери. На рисунку 1 запропоновано регіональну модель формування засад економічного розвитку малого й середнього бізнесу в регіонах України.

Кластерний аналіз є багатовимірною статистичною процедурою, яка «...передбачає збір даних, що зберігають інформацію про вибірку об'єктів та їх упорядкування в однорідні групи» [5, с. 518].

Запропонована методика передбачає такі етапи:

1. Кластеризація рівня економічного розвитку регіонів.
2. Нормування показників економічного розвитку регіонів та зведення їх до єдиного масштабу з метою проведення рівнозначного дослідження, а також виокремлення рівня споживання населення в регіонах України.

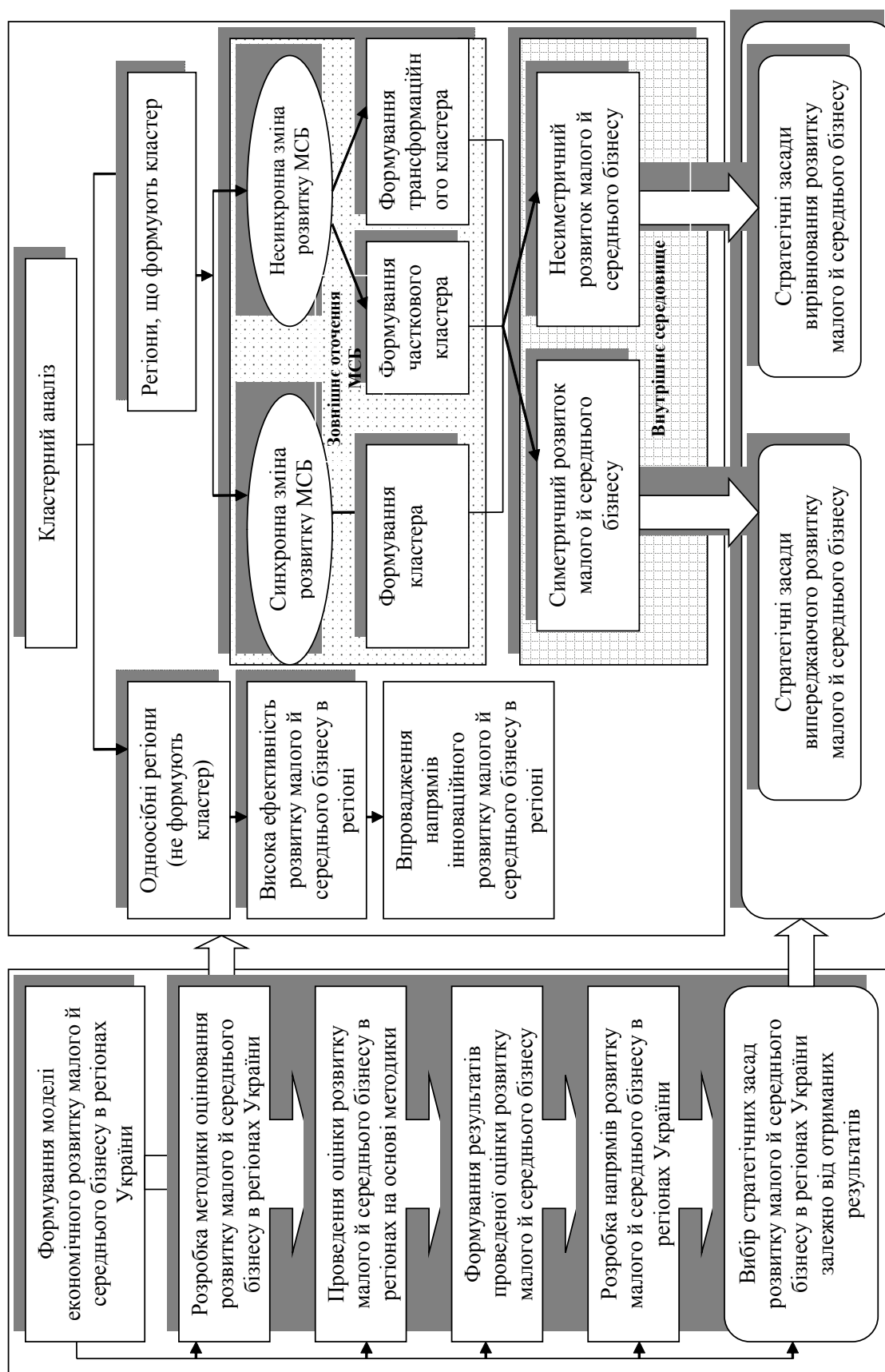

Рис. 1. Регіональна модель формування засад економічного розвитку малого й середнього бізнесу в регіонах України

3. Розрахунок коефіцієнта синхронності досліджуваних даних розвитку МСБ за період – 2010–2015 рр., який показує наскільки синхронно або позитивно змінюються показники задля змоги подальшого визначення більш перспективних регіонів щодо рівня споживання.

4. Розрахунок коефіцієнта асиметрії показників розвитку МСБ, який показує міру розкиду досліджуваних даних при кластеризації, тобто її відхилення від математичного сподівання та можливість отримання точних результатів.

Така методика дасть змогу визначити напрями розвитку регіонів України при наявності отриманих результатів досліджень, та на основі них розробити ефективні стратегічні напрями економічного розвитку МСБ в регіонах України.

Для апробації запропонованого методичного підходу щодо аналізу стану розвитку МСБ у регіонах України було досліджено 24 об'єкти з метою їх групування, при цьому для розподілу регіонів був використаний ієрархічний метод із використанням алгоритму k-середніх та евклідової метрики. Ієрархічний метод кластеризації полягає в обґрунтованому об'єднанні вихідних елементів при відповідному зменшенні числа кластерів під час дослідження.

Для дослідження стану економічного розвитку регіонів України було проведено кластеризацію за такими показниками: чисельність наявного населення, кількість зайнятих економічною діяльністю, наявний доход населення в розрахунку на 1 особу, витрати населення в розрахунку на 1 особу, валовий регіональний продукт, експорт та імпорт товарів, середньомісячна заробітна плата, обсяг реалізованої промислової продукції, роздрібний товарооборот підприємств, інвестиції в основний капітал відповідно, які впливають на стан розвитку МСБ.

Для проведення економіко-математичних розрахунків використано комп'ютерну програму Statistica 6.0, у якій застосовано дивізійний метод (від найбільших значень до найменших) k-середніх із метрикою Euclidian.

Для проведення кластеризації постає необхідність визначення оптимальної кількості кластерів, які будуть найефективнішими для цієї кількості об'єктів з однаковими інтервалами розвитку. Розрахунок такого критерію може бути представлений за допомогою формули Стерджесса [6]:

$$n = 1 + 3,322 \lg N, \quad (1)$$

де n – число груп (кластерів);

N – число одиниць сукупності.

За результатами розрахунку даних за формулою Стерджесса визначено, що із загальної вибірки в 24 об'єкти оптимальна кількість кластерів дорівнює 5, які сформувалися за рівнем схожих показників та відповідно за тими параметрами, що відрізняють ті чи інші регіони одного кластеру від іншого.

Розглянемо, які зміни в економічному розвитку спостерігаються в 2015 році (табл. 1).

Таблиця 1

Результати кластеризації економічного розвитку регіонів України в 2015 р.

Кластер №	Регіони
1	Дніпропетровська
2	Донецька
3	Луганська
4	Запорізька, Київська, Львівська, Полтавська, Одеська, Харківська
5	Вінницька, Волинська, Житомирська, Закарпатська, Івано-Франківська, Кіровоградська, Миколаївська, Рівненська, Сумська, Тернопільська, Херсонська, Хмельницька, Черкаська, Чернівецька, Чернігівська

У результаті кластерного аналізу виокремлено одноосібні регіони та кластери, в яких регіони об'єднані за схожими ознаками економічного розвитку.

Результати проведеного кластерного аналізу в 2015 році свідчать про формування двох груп розподілу регіонів:

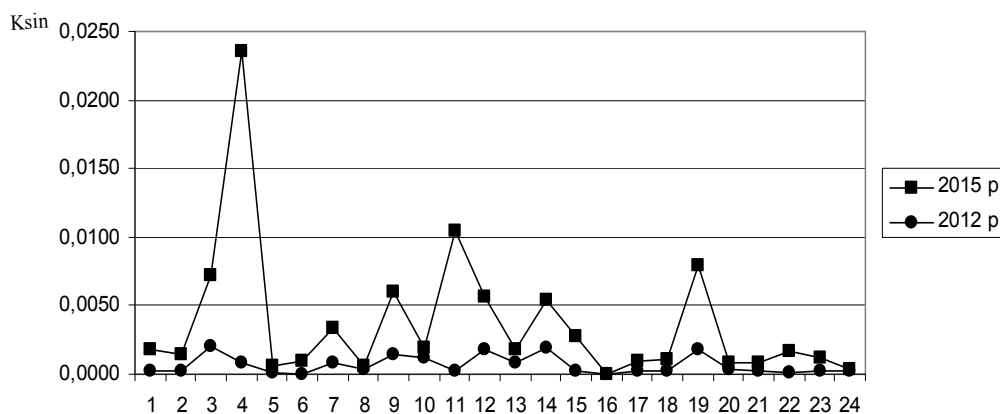
І група – група, що сформувала проблемні регіони в кластерах за схожими ознаками, які були об'єднані за географічними, економічними, соціальними показниками у зв'язку із

необхідністю вирішити економічні труднощі консолідовано, поєднуючи свої можливості та потенціал.

II група – група потенційно потужних регіонів, які не сформували кластер через наявний ресурсний, економічний потенціал та відносну самостійність кожного регіону. Такі регіони здатні функціонувати та розвиватися без сторонньої підтримки, тому не потребують об'єднання в кластер, оскільки мають інші темпи росту, значний потенціал щодо самостійного відтворення економічного розвитку регіону та підвищення рівня споживання населення в них.

Отже, за рівнем споживання населення сформувалися групи регіонів, які є привабливими для розвитку МСБ та в яких необхідна стимулююча стратегія щодо підвищення попиту на товари та послуги МСБ.

Для розрахунку синхронності використовувались дані за період 2010 – 2015 рр., але, оскільки синхронність передбачає динаміку значень між досліджуваними роками, то зафіксуємо отримані результати станом на кінець періоду за 2012 р. та 2015 р. на рисунку 2.

1 – Вінницька, 2 – Волинська, 3 – Дніпропетровська, 4 – Донецька, 5 – Житомирська, 6 – Закарпатська, 7 – Запорізька, 8 – Івано-Франківська, 9 – Київська, 10 – Кіровоградська, 11 – Луганська, 12 – Львівська, 13 – Миколаївська, 14 – Одеська, 15 – Полтавська, 16 – Рівненська, 17 – Сумська, 18 – Тернопільська, 19 – Харківська, 20 – Херсонська, 21 – Хмельницька, 22 – Черкаська, 23 – Чернівецька, 24 – Чернігівська.

Рис. 2. Динаміка синхронності інтегрального показника розвитку МСБ у регіонах України в 2012р. та 2015 р.

Як показують дані на рисунку 2, кілька регіонів відрізняються від інших несинхронністю зміни показників розвитку. Донецька та Луганська області вирізняються різким зменшенням інтегрального показника розвитку регіонів, тому несинхронність у 2015 р. значно зросла. У Донецькій області спостерігається найбільший розрив між показниками розвитку в 2012 р. та 2015 р. Така ситуація свідчить про те, що ці регіони не можуть належати до одного кластера через нерівномірність свого розвитку. Синхронність та кластерний аналіз підтверджує одноосібність регіонів як самостійних та самодостатніх об'єктів із можливістю до саморозвитку.

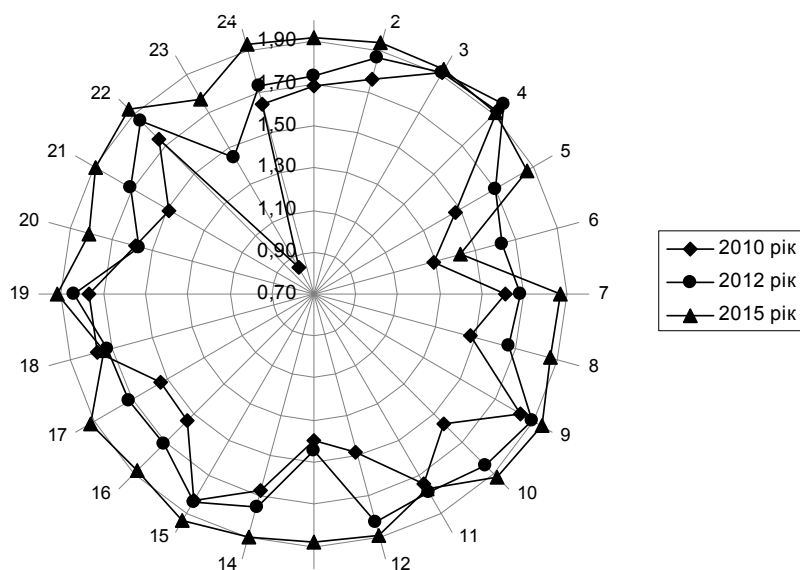
Після визначення належності регіонів до відповідних кластерів та формування зовнішніх характеристик регіонів, постає питання визначення внутрішніх умов розвитку регіонів – розвиток МСБ. Для того, щоб визначити наскільки симетрично розвивається МСБ у кожному регіоні кластера, автор пропонує використовувати коефіцієнт асиметрії.

Асиметричність як явище характеризує невідповідність, відхилення певного явища від встановлених параметрів, відсутність або порушення гармонії, розмірності розміщення точок або частин предмета в просторі, коли одна половина є ніби дзеркальним відображенням другої [7]. На рисунку 3 наведено розрахунки асиметричності МСБ регіонів України.

Результати рисунку 3 показують асиметричність розвитку МСБ майже в усіх регіонах України, до того ж в динаміці за досліджуваний період цей показник збільшується та вказує на існування фактору асиметрії.

Жоден із регіонів не має нормального та середнього значення асиметрії. Така ситуація свідчить про нерівномірність розміщення підприємств МСБ та утворення в них територій, де концентрація МСБ є найбільшою й дзеркально відображає показники території, для якої

характерні застійні процеси та немає зацікавленості в розвитку МСБ. Відсутність рівномірного розміщення підприємств МСБ породжує асиметричність його розвитку. Найменшу асиметричність розвитку МСБ мають Закарпатська, Тернопільська та Чернівецька області, в яких із роками ця тенденція посилюється

1 – Вінницька, 2 – Волинська, 3 – Дніпропетровська, 4 – Донецька, 5 – Житомирська, 6 – Закарпатська, 7 – Запорізька, 8 – Івано-Франківська, 9 – Київська, 10 – Кіровоградська, 11 – Луганська, 12 – Львівська, 13 – Миколаївська, 14 – Одеська, 15 – Полтавська, 16 – Рівненська, 17 – Сумська, 18 – Тернопільська, 19 – Харківська, 20 – Херсонська, 21 – Хмельницька, 22 – Черкаська, 23 – Чернівецька, 24 – Чернігівська.

Рис. 3. Графічне представлення асиметричності розвитку МСБ у регіонах України за 2010 – 2015 рр.

Отже, аналіз синхронності та асиметричності розвитку МСБ у регіонах дозволяє констатувати, що регіони розвиваються за різними темпами та масштабами, унаслідок чого відбуваються зміни в розміщенні підприємств МСБ, темпах його економічного зростання, рівні конкуренції між підприємствами та попитом населення. Відповідно до таких відхилень щодо економічного розвитку регіонів та їх розбіжностей один від одного, виникає необхідність формування різних підходів до вирішення проблем регіональних диспропорцій та урівноваження розвитку МСБ у регіонах. Оскільки кожен кластер має певні особливості розвитку, автор пропонує для кожного з них розробити відповідні до його особливостей шляхи розвитку регіонів та тим самим зменшити дисбаланс між рівнем розвитку, послабити асиметричність, забезпечити синхронність розвитку показників для рівномірного й сталого розвитку МСБ у регіонах України.

Зарубіжний досвід свідчить про існування підходів щодо подолання регіональної диференціації, але й досі в Україні не вдалося адаптувати такі підходи через низку особливостей економічного розвитку України (географічні, економічні, культурні, соціальні, політичні). Тому, враховуючи особливості розвитку регіонів України та результати проведених досліджень, автор пропонує модель визначення шляхів розвитку регіонів і вибір методів стратегічних засад розвитку МСБ, за якою визначається вектор формування ефективної діяльності МСБ у регіонах України.

Запропонована регіональна модель дала змогу виділити 2 групи регіонів:

1 група – одноосібні регіони – Донецька, Дніпропетровська, Луганська області. Такі регіони є потужними промисловими центрами та мають самостійні важелі для подолання проблем розвитку МСБ, підвищення рівня споживання населення та рівня конкуренції між підприємствами. Для таких регіонів пропонується Впровадження напрямів інноваційного розвитку малого й середнього бізнесу в регіоні

2 група – регіони, які потребують інтеграції з іншими регіонами, ідентичними за рівнем розвитку та проблемами, притаманними цій групі. В результаті кластерного аналізу було сформовано 2 кластери:

активний – темпи економічного росту регіонів значно переважають над значеннями іншого кластера та з кожним роком підвищуються;

депресивний – темпи економічного розвитку регіонів змінюються досить повільно.

Активний кластер характеризується синхронністю зміни показників, але Харківський регіон вирізняється в ньому несинхронністю зміни показників розвитку МСБ, тому за запропонованою моделлю він належить до одноосібних регіонів за низкою причин (темпи економічного розвитку, ВРП, рівень заробітної плати тощо). Сформований частковий кластер характеризується асиметричністю розвитку МСБ, тому потребує розробки стратегічних засад вирівнювання економічного розвитку.

Пасивний кластер характеризується синхронністю зміни показників, що показує ідентичний рівень коливання розвитку МСБ, а також наявну асиметричність розвитку МСБ, тому також потребує розробки стратегічних засад вирівнювання економічного розвитку.

Запропонована модель дає змогу розробити ефективні стратегічні напрями розвитку МСБ, враховуючи результати досліджень на кожному етапі формування кластера. Запропоновані методичні підходи формують поетапне бачення результативності регіонів та визначають необхідні важелі формування стійкості МСБ у них, визначають конкурентні позиції та проблемні території з урахуванням внутрішніх та зовнішніх факторів впливу.

Висновки. Отже, трансформаційні перетворення в Україні по-різному позначилися на її розвитку: деякі з них активно застосовують наявний потенціал і поступово адаптуються до складних економічних умов розвитку, а інші перебувають у стані глибокої економічної депресії, що призводить до підвищення зростання регіональної нерівності. Подолання таких розбіжностей можливе за умов проведення якісного та вичерпного аналізу з подальшим формуванням необхідних напрямів розвитку МСБ.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Воронин, А.В. Использование кластерного анализа для выбора локальных стратегий [Текст] / А.В. Воронин // Проблемы и перспективы управления экономикой и маркетингом в организации. – №1. – 2001. – Режим доступа: <http://perspectives.utmn.ru/No1/text02.shtml>
2. Волкова Н. А. Кластерный анализ результатов социологического опроса работников предприятия [Электронный ресурс] / Н. А. Волкова. – Режим доступа : <http://ieeet.tusur.ru/nauka/cluster.pdf>.
3. Гаркавенко С. С. Маркетинг : підручник для вузів / С. С. Гаркавенко. – К. : Лібра, 2002. – 712 с.
4. Квита Г. М. Кластерный анализ в исследовании мотивационной структуры персонала предприятия [Электронный ресурс] / Г. М. Квита // Актуальные проблемы экономики. – 2009. – № 3(93). – Режим доступа : <http://www.nbu.gov.ua/Portal>
5. Шадрин Г.В. Теория экономического анализа: учебно-метод. комплекс / Г.В. Шадрин. – М.: Изд. Центр ЕАОИ, 2010. – 219 с.
6. Вахович І.М. Табалова І.Є. Регіональні асиметрії сталого розвитку України: діагностика та механізми вирівнювання. «Волиньполіграф». Луцьк – 2012. – 333 с.

Якушева Оксана Вікторівна

МЕТОДИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ОЦЕНКЕ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ МАЛОГО И СРЕДНЕГО БИЗНЕСА В РЕГИОНАХ УКРАИНЫ.

Обоснованно региональную модель формирования основ экономического развития малого и среднего бизнеса в регионах Украины из-за применения методики оценки развития малого и среднего бизнеса. По предложенной методике проведена оценка экономического развития регионов Украины и развития малого и среднего бизнеса посредством использования интегральных показателей, кластерного анализа, показателей синхронности и асимметричности. В зависимости от результатов проведенной оценки развития малого и среднего бизнеса приведены стратегические направления экономического развития малого и среднего бизнеса в регионах Украины - специфические для каждого региона в зависимости от результатов анализа.

Ключевые слова: методика, кластерный анализ, экономическое развитие, малый и средний бизнес, синхронность, асимметричность.

*Yakusheva Oksana****METHODICAL APPROACHES TO THE ASSESSMENT OF THE ECONOMIC DEVELOPMENT OF SMALL AND MEDIUM-SIZED BUSINESSES IN THE REGIONS OF UKRAINE.***

The regional model of formation of the principles of economic development of small and medium business in the regions of Ukraine has been substantiated through application of the methodology for assessing the development of small and medium business. The proposed methodology provides an assessment of the economic development of Ukraine's regions and the development of small and medium-sized businesses through the use of integrated indicators, cluster analysis, indicators of synchronism and asymmetry. Depending on the results of the evaluation of the development of small and medium business, the strategic directions of economic development of small and medium business in the regions of Ukraine are presented - specific for each region depending on the results of the analysis.

Key words: methodology, cluster analysis, economic development, small and medium business, synchrony, asymmetry.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНІВ В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Відповідальний за друк *Савіна Г. Г.*
Технічний редактор *Савін С. Ю.*

Підписано до друку 12.12.2016 р. Формат 60х 84/8.

Папір офсетний. Наклад 100 примірників.

Гарнітура Times New Roman. Друк ризографія.

Ум. друк. арк. 14,79. Обл.-вид. арк. 15,9.

Замовлення № 554.

Надруковано з готового оригінал-макету

Книжкове видавництво ПП Вишемирський В. С.

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів
видавничої справи: серія ХС № 48 від 14.04.2005 р.

видано Управлінням у справах преси та інформації

73000, Україна, м. Херсон, вул. Соборна, 2,

тел. (050) 133–10–13, e-mail: printvvs@gmail.com, vish_sveta@rambler.ru